

Yazı- Din ve devlet işleri aynıdır ikisinde de kadınlar yoktur!

L. Gülden Treske: Bu dünyada da öte dünyada da kadınların yerleri hep kenarda, kıyıda. Camilerde de kadınlar alt katta, üst katta, giriş kapıları kenarında. Hele bazı camilerde kadınlar için ayrılan yerler, ayakkabılardan bir önce. Bu durum ‘yerimizi’ çok güzel anlatıyor.

29 Kasım 2020 tarihli yazı burada: [Din ve devlet işleri aynıdır ikisinde de kadınlar yoktur! \(birgun.net\)](http://birgun.net)

L. Gülden Treske

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2018 yılı verilerine göre imam hatip liselerinde 2002 yılında 25 bin olan kız öğrenci sayısı 2017 yılında 277 bine, ortaokullarında 34 bin olan kız öğrenci sayısı 344 bine yükseldi. 4+4+4 uygulamasından sonra örgün eğitimden kopan kız çocukları ile bu geçiş daha da hızlandı. Bu okullara yapılan büyük yatırımlara ve katsayı uygulamasının kalkmasına rağmen üniversiteye giriş konusunda çok da başarılı sonuçlar alınmadı. Bu okulları bitiren yarım milyondan fazla kız öğrenciyi mesleki açıdan nasıl bir gelecek bekliyor?

Yükseköğretimde de durum aynı. Ülkemizde kamu ve özel olmak üzere toplam 98 ilahiyat fakültesi ve 4 bin 121 öğretim elemanı var. 2018-2019 öğretim yılında hem yeni kayıtlarda hem mevcut okuyanlarda kadın öğrenci sayısı, erkek sayısından çok daha fazla.

2010 yılında yapılan bir araştırmaya göre ilahiyat fakülteleri yüzde 63 kadın öğrenci oranına sahip. Bu fakültelerdeki kadın akademisyen sayısı ise yüzde 0,5 ile ülkemizdeki fakülteler arasında düşük seviyede. Bugün, kadın öğrenci oranı yüzde 70’lere vardığı halde, kadın akademisyen oranı yüzde ile gene en düşük seviyede. Tüm üniversiteler temel alındığında yüzde 44,6 olan kadın akademisyen oranı ile bu kadar derin bir fark olması gerçekten dikkat çekici.

Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde de kadın istihdamı çok düşük. Bu okullardan mezun olan erkekler, dini eğitim gerektirmeyen alanlarda dahi geniş olarak istihdam edilirken, kamuda başörtüsü yasağı da kalkmış olmasına rağmen kadınlar ne kendi okullarında ne de Diyanet İşleri Başkanlığı’nda kendilerine yer bulamıyor.

OKULUNU OKUMAK YETMİYOR

2005 yılında ilk kez iki kadın, müftü yardımcılığına atandı. Konu medyada, “Büyük açılım, İslam’da ilk” gibi başlıklarla yer buldu. Öte yandan müftü yardımcıları müftünün yokluğunda onun işlerini de yapacağından, “Ya kadın müftü yardımcısı namaz kıldırırsa” korku ve tartışmaları da başladı. Bugüne kadar kadınlar, atamalarda müftü yardımcılığında takılıp kaldı. 2017 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı’nın beş başkan yardımcılığından birine ilk kez bir kadın atandı.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş, 2019 yılında gazetecilerle yaptığı bir toplantıda bir soru üzerine “Kadından imam olmaz!” diyor. Dünya genelinde, bazı din âlimleri olabilir

derken, bazı din âlimleri olmaz diyor. “Bir kamu kuruluşu olan Diyanet İşleri Başkanlığı’na ya da müftülüğe bir kadının atanmasına hukuken bir engel yok” diyenler çoğunlukta ama olmayacağını bilmek için âlim olmak gerekmiyor. Yoksa kadınlar durup dururken, “Yok yok biz müftü filan olmayalım, bize yardımcılık yeter. Ya da, sizin beğenmediğiniz diğer işleri yapmakla çok mutluyuz ve minnettarız. Saygı ve itaatlerimizi sunarız!” mı diyorlar?

Diyanet İşleri Başkanlığı’nda 2013 yılında 115 bin personelin sadece 17 bin 371’i kadındı ve iki kadın daire başkanı vardı. 196 müftü yardımcısından 9’u kadın, 159 uzman vaizin 50’si, 1176 vaizin 398’i, 14 Kuran kursu öğreticisinin 10’u, 17 bin 680 Kuran kursu öğreticisinin 15 bin 997’si kadındı.III 2018 yılında düzenlenen İslam ve Kadın Çalıştayı’nın açılış konuşmasında Prof. Dr. Erbaş, 23 ilde kadın müftü yardımcısı istihdam edildiğini ve hedefin tüm iller olduğunu müjdeli bir haber şeklinde verdi. 81 il ve 921 ilçe müftülüğü için, beş yıl içinde (14 artışla) 23 kadın müftü yardımcısı! Kuran kursu öğreticisi sayısı ise 40 bin. Sadece 20-25 bini kadrolu, diğerleri fahri olarak belirtiliyor. Kuran kurslarının yüzde 90’ı kadınlar için bu yüzden de sadece kurs hocalığında kadın sayısı yüksek. Her alanda olduğu gibi, ilk basamaklardaki kadın sayısı, basamaklar yükseldikçe azalıp yok oluyor. Başkanlığın, teşkilat şemasındaki 14 ana hizmet birimi başkanlarının hepsi erkek. Bu 14 ana birime bağlı 36 daire başkanı arasında da sadece 7 kadın daire başkanı var.

Diyanet İşleri Başkanlığı’na bugüne kadar hiç kadın başkan atanmadı. Beş başkan yardımcılığından birine atanan ilk kadın Prof. Dr. Huriye Martı, Diyanet İşleri Başkanlığı tarihine bir ilk olarak geçeceği için ne mutlu.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın en önemli birimlerinden olan, dini konulardaki en yüksek karar ve danışma organı Din İşleri Yüksek Kurulu’nun çalışanları arasında 5 uzman yardımcısı ve bir astronom dışında kadın yok. Başkan, 14 üye, 37 uzmanın hepsi erkek. 23 uzman yardımcısından sadece 5’i kadınIV. Kurul Karar ve Mütalaaları arasında dini kurallar kadar sosyal ve gündelik hayat pratiklerini de ilgilendiren bir sürü konu var. Bunların tartışıldığı ortamlarda hiç mi bir kadın din âliminin düşüncelerine gerek duyulmaz?

İNANCIMIZI İDARE EDEN DE ERKEKLER

Erkek ağırlıklı TBMM ve hükümetimizin yanı sıra, manevi ve inanç dünyamızın idaresi de erkeklerin elinde. Yurttaşlığımız da Allah’a kulluğumuz da onların kılavuzluğunda.

İnanç dünyasında kadın istihdamına yer yok. Aslında kul olarak da bu dünyada da öte dünyada da, kadınların yerleri hep kenarda, kıyıda. Camilerde de kadınlar; alt katta, üst katta, giriş kapıları kenarında. Hele bazı camilerde kadınlar için ayrılan yerler, ayakkabılardan bir önce. Bu durum ‘yerimizi’ çok güzel anlatıyor. Esas kubbenin altı, ışıklı, ışıltılı, huşu içinde toplanılan yer, ibadet saatlerinde erkeklere ait. Kadınlar, arkada, yukarıda ya da kenarda köşede, yapının ana kapsama alanındaki ‘cemaat’in dışında. Esas ‘cemaat’ erkek.

Ülkemizde 2018 yılı sonu mevcut cami sayısı 88 bin 681. Diyanet İşleri’nin 2019-23 Stratejik Plan’ında, “Kadın, çocuk, yaşlı, engelli vb. kesimlerin hizmetine uygun hale getirilen cami sayısı 12 bin 295”. 2023 yılı için de 14 bin 795 olması hedeflenmekteV. Diyanet’ten, Allah’ın

evinde kadınlara için 'eklenmiş' ya da 'sonradan ayrılmış' bir yerden daha fazlasını hazırlamasını bekliyoruz.

Neden camilere ana kapıdan giremiyoruz? Bir kamu görevinde neden kadınlar yükselmez merak ediyoruz?

AYRIMCILIK İSLAM'A MAHSUS DEĞİL

İnanç dünyasındaki cinsiyet ayrımcılığı sadece bu topraklara ya da İslam dinine mahsus bir durum değil. Semavi dinlerin üçünde ve Budizm'de de kadın hep ikincil görevlerde. Aynı inanç ve donanımda olsalar dahi, yazılı olmayan kurallara göre inanç dünyasında kurumsal basamaklar kadınlara kapalı. İsrail'de ilk kez 2016 yılında bir Ortodoks sinagogunda bir kadın haham resmen görevlendirildi. İngiltere'de kadınlar ancak 2014 yılında rahip olabildi. Anglikan Kilisesi'nde kadınlar görev almak için yıllarca "Tanrı eşit fırsat tanıyan bir işverendir!" sloganları ile mücadele ettiler, kampanyalar yaptılar. İngiltere Kilise Meclisi'nde erkekler toplandı, tartıştı, oyladı ve kadınlara "Hayır, rahip olamazsınız!" denildi. Nihayet 1994 yılında 32 kadın devrim olarak nitelenen bir kararla rahip olarak atandı. 2014 yılında da ilk kadın piskopos atandı. 2014 itibarı ile Yeni Zelanda, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri gibi birçok yerde kadınlar artık rahip olabiliyor. Ama istisnalar hâlâ kuralı bozmuyor. Kadın papa zaten olamıyor (Kazaen olan biri dışında) Roma Katolik Kilisesi'nde kadınların rahip olmaları yasak. Ancak buna rağmen dünyada birçok kadın rahip, Vatikan'ın onayı olmamasına rağmen görev yapıyor. İlk kadın katolik rahip 2002 yılında Tuna nehri üzerinde bir teknede, Vatikan'la ilişkileri bozulmuş bir başrahip tarafından takdis ediliyor ve başrahip isminin ölene kadar gizli tutulmasını istiyor. Vatikan bu takdisleri tanımıyor ve 'sadece vaftiz edilmiş erkeklerin rahip olarak takdis edilebileceğini' söylüyor. Kiliseye göre kadın rahip ve onlara yardım edenler ölümcül bir günah işliyor. Ancak tüm karşıt görüş ve inançlara rağmen kadın rahiplerin sayısı artıyor.VI

Son yıllarda Katolik Kilisesi'ne bağlı rahip sayısı büyük oranda düştü. Örneğin, Amazon'daki rahip sıkıntısını çözmek için evli rahiplerin göreve dönmelerine müsaade edilmesi söz konusu olunca, kadınlar isyan etti ve kadın olmasın da ne olursa olsun diyen kiliseyi suçladı. Ayrıca birçok ilerici kuruluş, kiliseye kadın rahip yasağını kaldırma çağrısı yaparak, bunun kiliseyi kurtaracağını daha da önemlisi üstü örtülen cinsel istismar skandallarını azaltacağını ifade ediyorlarVII.

Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla.

Kadın imam gördüklerinde akıllarına başka şeyler gelecek olanlar lütfen camii dışına!

Bilim 'adamı' nasıl bir kaç yıl içinde bilim 'insanı' olduysa, din 'adamları'da bir gün din 'insanı' olacak elbette.

İNaymansoy, G., Türk Bilim Kadınları ve Bilime Katkıları, Gaziantep Üni. Sosy. Bil. Dergisi, 2010 9 (1):203-232 s:214

İYılmaz, Y.M. , İlahiyat fakülteleri Lady Okulu mu oldu?, T24, 06.01.2020

III<http://www.dinihaberler.com/haber/30211/diyanet-teki-kadin-erkek-personel-istatistikleri.html>.

IV<https://kurul.diyamet.gov.tr/Hakkimizda>

V[http://stratejigelistirme.diyamet.gov.tr/Documents/Stratejik Plan 2019-2023.pdf](http://stratejigelistirme.diyamet.gov.tr/Documents/Stratejik%20Plan%202019-2023.pdf)

VILa Ganga. M., Women becoming priest without Vatican's blessing, Los Angeles Times, 25.05. 2013

VII Giuffrida, A., Save Catholic Church by lifting ban on female priests, activists say, The Guardian, 22.20.2019